

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer : 2019 / Z231641-2019
Raadsvergadering d.d. : 4 juli 2019
Portefeuillehouder : T. Berends
Programma : Algemeene dekkingsmiddels
Programmaonderdeel : Dividend
Onderwerp : aandeelhouderschap Eneco
Begrotingswijziging : nee

Samenvatting

Op basis van de door de aandeelhouderscommissie (AHC) verstrekte informatie en de weging van de criteria publieke belangen, financiële belangen en mate van zeggenschap hebben wij een voorgenomen besluit genomen het aandeelhouderschap van Eneco af te bouwen en de aandelen te verkopen. In dit raadsvoorstel gaan wij in op de overwegingen die hierbij door ons zijn gehanteerd. U kunt als raad wensen en bedenkingen meegeven in relatie tot dit voorgenomen principebesluit. Wij stellen u voor hier geen gebruik van te maken.

Besluit

De raad besluit:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid wensen en bedenkingen in te dienen in relatie tot het principebesluit van het college het aandeelhouderschap van Eneco af te bouwen en de aandelen te verkopen.

Motivering van het besluit

Op 31 januari 2017 is de splitsing van Eneco in een netwerkbedrijf (Stedin) en een productie- en leveringsbedrijf (Eneco) afgerond. De aandelen in het ongesplitste bedrijf mochten op grond van het wettelijke privatiseringsverbod van de elektriciteits- en gasnetten alleen verhandeld worden binnen de kring van overheden. Voor het gesplitste productie- en leveringsbedrijf Eneco, dat nu volledig in een vrije markt met concurrentie opereert, gelden deze beperkingen niet.

Na de splitsing is daarom door de Aandeelhouderscommissie een proces ingezet waarbij de aandeelhouders zich konden uitspreken over het afbouwen of het behouden van het aandeelhouderschap van Eneco. Aan de 53 gemeentelijke aandeelhouders is in 2017 gevraagd een principebesluit te nemen over de invulling van het toekomstig aandeelhouderschap in Eneco. In eerste instantie leidde dat ertoe dat een groot deel van de aandeelhouders met een gezamenlijk aandeelhoudersbelang van ongeveer 74% het principebesluit tot verkoop heeft genomen. Dit is de reden dat door de AHC in samenwerking met Eneco een verkoopproces is ingezet, waarover u de afgelopen periode door middel van raadsbrieven bent geïnformeerd. Doordat een aantal gemeenten – waaronder de gemeente Den Haag – in latere instantie alsnog een principebesluit tot verkoop heeft genomen is het percentage inmiddels opgelopen tot meer dan 95%. Het principebesluit dat door de gemeenten wordt genomen is nog geen definitief besluit. Naar verwachting zal het ingezette verkoopproces door middel van een veilingverkoop er toe leiden dat aan het eind van 2019 een kandidaat koper bekend zal zijn, waarna de gemeentelijke aandeelhouders begin 2020 een definitief besluit tot verkoop of behoud van aandelen kunnen nemen.

Publieke belang

Het afwegingskader voor het publieke belang is verwoord in hoofdstuk 5 van het in de bijlage opgenomen Consultatiedocument van 15 juni 2017. Er bestaat geen wettelijke definitie voor publieke belangen. Algemeen geaccepteerd is echter de definitie die door de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid is gegeven: *"Een maatschappelijk belang waarvan de overheid zich de behartiging aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt."* De overheid heeft verschillende middelen tot haar beschikking om een publiek belang te behartigen: wet- en regelgeving, belastingheffing, concessie- en subsidieverlening, en directe investeringen en deelnemingen in ondernemingen.

In hoofdstuk 5 van het Consultatiedocument wordt ingegaan op het publieke belang van het aandeelhouderschap van Eneco.

- Het lokaal publiek belang van het aandeelhouderschap van Eneco op het gebied van betrouwbaarheid, veiligheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van elektriciteit en gas lijkt voldoende geborgd door centrale regelgeving. De aandelen van het netwerkbedrijf Stedin blijven bovendien in publiek bezit.
- Afgevraagd wordt in hoeverre het veranderde bedrijfsprofiel van Eneco van een Nederlands nutsbedrijf naar een internationaal energiebedrijf past bij een lokaal georiënteerde aandeelhouder.
- In de huidige markt kan door een groot aantal partijen energie worden geleverd. Dit betekent dat consumenten niet meer afhankelijk zijn van en gebonden zijn aan een specifiek productie- en leveringsbedrijf. Betaalbaarheid en leveringszekerheid worden geborgd doordat tientallen productie- en leveringsbedrijven op de Nederlandse markt actief zijn en met elkaar concurreren om te voldoen aan de vraag van de consument.
- De omschakeling naar duurzame productie, wordt door de overheid gestimuleerd door fiscale maatregelen en subsidies. In toenemende mate kiezen consumenten bewust voor een "groene" energieleverancier. Men kan zich afvragen in hoeverre het houden van een belang in een energiebedrijf bijdraagt aan de omschakeling naar duurzame productie, c.q. de energietransitie. De invloed van de onderneming zelf en de keuze voor duurzaamheid van de consument lijken belangrijker factoren.
- Voor onze gemeente is daarnaast van belang dat Eneco niet betrokken is bij energieproductie in onze regio en ook geen vestiging en werkgelegenheid heeft in onze regio.

Financiële belang

Het afwegingskader voor het financiële belang is verwoord in hoofdstuk 6 van het Consultatie-document. Er is een indicatie gegeven van de mogelijke waarde van de aandelen bij verkoop of beursgang. Het zou in totaal gaan om een bedrag tussen € 2,45 en € 2,85 miljard. De verwachting op dit moment is echter dat de verkoopopbrengst minimaal € 3 miljard zal gaan bedragen, met name vanwege het feit dat nu bekend is dat een potentiële koper in principe uit kan gaan van een meerderheidsbelang van 95%. Noardeast-Fryslân bezit 26.870 aandelen (0,54%) en dat betekent dat het - indicatief - bij een besluit tot verkoop voor onze gemeente zou kunnen gaan om een bedrag van minimaal € 16,4 miljoen.

Als gevolg van een eventuele verkoop hoeft Noardeast-Fryslân af te lossen leningen niet te herfinancieren. Indien we als uitgangspunt hanteren dat de rente van de herfinanciering het structurele voordeel is van de verkoop en we gaan uit van een herfinancieringsrente van 1,0% dan levert het bedrag van € 16,4 miljoen de gemeente jaarlijks € 164.000 aan bespaarde rente op. Daartegenover staat dat de gemeente geen dividendopbrengsten van de Eneco aandelen meer ontvangt. Op dit moment is tot een bedrag van structureel € 335.000 aan dividend geraamd in de gemeentebegroting. Als we uitgaan van een verkoopopbrengst van € 16,4 miljoen zou de eventuele verkoop dus per saldo resulteren in een structureel verlies van € 171.000.

Het aandelenbezit staat voor de verkrijgingsprijs op de gemeentelijke balans. Voor Noardeast-Fryslân gaat het om een beperkt bedrag van € 11.118. Hierdoor is dus sprake van een aanmerkelijke stille reserve en een éénmalige boekwinst bij een eventuele verkoop van naar inschatting € 16,4 miljoen. Deze winst kan worden herbestemd voor andere doeleinden dan wel worden toegevoegd aan de gemeentelijke reserves. Omdat er sprake is van een omvangrijke inkomende cashflow en evt. herbestemmingen in een latere fase zullen plaatsvinden, zal een eventuele verkoop belangrijke consequenties hebben voor de liquiditeitspositie en schuldpositie van de gemeente op de korte termijn en afhankelijk van de keuzes van herbestemming ook voor de langere termijn. Omdat de verwachting is dat gemeenten bij verkoop van de aandelen in 2020 over het verslagjaar 2019 nog dividend ontvangen en dat in 2020 wordt geboekt is in de perspectiefnota de eventuele verkoop van de aandelen opgenomen met een éénmalige winst van € 16,4 miljoen en een structureel nadeel van per saldo € 171.000 vanaf het jaar 2021.

Mate van zeggenschap

Naast de afweging over het publieke en financiële belang van het aandeelhouderschap Eneco geeft het Consultatiedocument ook inzicht in de verschillen tussen de gewenste zeggenschap bij het borgen van publieke en financiële belangen en de huidige zeggenschap. In paragraaf 7.1.6 van het Consultatiedocument wordt de gebruikelijke zeggenschap omschreven bij overheidsdeelnemingen. Deze mate van zeggenschap hebben de gemeentelijke aandeelhouders van Eneco niet. In paragraaf 7.2.2 van het Consultatiedocument is de huidige mate van zeggenschap uitgewerkt, zoals nu opgenomen in de Eneco statuten en het convenant tussen aandeelhouders en Eneco. De zeggenschap van de aandeelhouders is beperkt, ook in vergelijking tot de gebruikelijke zeggenschap bij overheidsdeelnemingen.

Gedurende het splitsingstraject heeft de AHC met Eneco intensief overleg gevoerd over de uitdrukkelijke wensen van de AHC om de zeggenschap voor aandeelhouders uit te breiden. Met daadwerkelijke zeggenschap over grote investeringen en goedkeuring van de strategie heeft Eneco niet ingestemd. In het convenant is enkel vastgelegd dat de aandeelhouders informatie krijgen over majeure

investeringsbeslissingen en een toelichting op de strategie ontvangen. Op dit moment hebben alle aandeelhouders dezelfde rechten. Er zijn zowel in de statuten als in het convenant geen bijzondere rechten opgenomen voor bepaalde aandeelhouders. De grootte van het aandelenbelang bepaalt wel de zwaarte van de stem van een aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Individuele aandeelhouders hebben geen directe zeggenschap over investeringen of over de strategie van Eneco. Individuele aandeelhouders hebben dus ook geen daadwerkelijke zeggenschap over de duurzame strategie of bepaalde duurzame investeringen. Dit is voorbehouden aan de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van Eneco.

Positie publieke aandeelhouders na verkoop meerderheidsbelang

Inmiddels heeft een groot deel van de aandeelhoudende gemeenten die gezamenlijk een belang vertegenwoordigen van meer dan 95% aangegeven hun aandelenbelang in Eneco in principe te willen afbouwen. Dit heeft gevolgen voor de zeggenschapspositie van gemeenten die eventueel niet wensen te verkopen. Wanneer de gemeenten die een principebesluit tot verkoop hebben genomen in een latere fase ook het definitief besluit nemen hun aandelenbelang af te bouwen en een private grootaandeelhouder toetreedt, zal de invloed van de achterblijvende publieke aandeelhouders nog verder worden beperkt. De borging van eventuele publieke of financiële belangen via het aandeelhouderschap zal dan vrijwel onmogelijk zijn.

Indien meer dan 95% van het aandelenbelang daadwerkelijk wordt verkocht aan een private grootaandeelhouder, kan deze een vordering conform artikel 92A BW2 instellen bij de ondernemingskamer om de resterende aandeelhouders te dwingen tot verkoop. Mocht dat aan de orde komen dan zal een onafhankelijke partij worden aangesteld om hierover een bindende uitspraak te doen (zie H 8.3.2. van het consultatiedocument).

Aanleiding

De voorgenomen verkoop van de aandelen Eneco heeft gevolgen voor de begroting, de reservepositie en de structurele positie van de gemeente. Er is een duidelijke samenhang aanwezig met de perspectiefnota 2020-2023 van de gemeente. Het is daarom van belang een voorlopig standpunt in te nemen zodat er op dit punt meer duidelijkheid is over het financieel perspectief.

Welk programmadoel wordt hiermee gediend?

Niet van toepassing.

De dividendopbrengsten zijn niet opgenomen onder een begrotingsprogramma maar bij het begrotingsonderdeel Algemeene dekkingsmiddels.

Wat gebeurt er als we het niet doen?

Dan is er meer onduidelijkheid over het financieel perspectief en zal de gemeente aan het eind van het ingezette proces van veilingverkoop van de aandelen een standpunt moeten gaan innemen.

Financiële aspecten

Zijn hierboven genoemd en op deze wijze meegenomen in de perspectiefnota 2020-2023.

Communicatie en participatie

U wordt door ons geïnformeerd over de voortgang van het verkoopproces door middel van raadsbrieven welke zijn gebaseerd op informatie uit de AHC.

Wij stellen u voor samenhangend met de behandeling van de perspectiefnota in een presentatie aandacht te geven aan dit voorstel.

Bijlagen

- Consultatiedocument van 15 juni 2017

Dokkum, 11 juni 2019

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA

de burgemeester, drs. H.H. Apotheker

Raadsbesluit

2019 / Z231641-2019

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 11 juni 2019;

Besluit:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid wensen en bedenkingen in te dienen in relatie tot het principebesluit van het college het aandeelhouderschap van Eneco af te bouwen en de aandelen te verkopen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 4 juli 2019.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

drs. H.H. Apotheker